

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ FAKULTA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A
MEZINÁRODNÍCH STUDIÍ

Somálsko- zhroutený stát

Bakalářská práce

Vedoucí práce

Ing. Zbyšek Korecki Ph.D.

Vypracovala

Jana Kasalová

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu zdrojů. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna na v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací. Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona. Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:

Podpis

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Zbyšku Koreckimu Ph.D. za jeho odborný dohled, připomínky, komentáře a cenné rady poskytnuté během vedení práce.

ABSTRACT

KASALOVÁ J., Bachelor thesis, 2015.

This bachelor thesis analyse Somalia as collapsed state and the post-conflict reconstruction of Somalia after the civil war. Swot analysis forecast probable development. In conclusion the paper proposes specific recommendations, which should lead to stabilization of the political system and the security situation in the country.

Keywords

Somalia, collapsed state, Somaliland, anarchocapitalism, Siad Barre, civil war, clans, sharia law, post-conflict reconstruction, SWOT analysis,

ABSTRAKT

KASALOVÁ J., Bakalářská práce, 2015.

Bakalářská práce zkoumá Somálsko jako zhroucený stát a jeho rekonstrukci po občanské válce. SWOT analýza předpovídá pravděpodobný vývoj. V závěru práce se navrhuje konkrétní doporučení, které by měly vést ke stabilizaci politického systému a bezpečné situace v zemi.

Klíčová slova

Somálsko, zhroucený stát, Somaliland, anarcho-kapitalismus, Siad Barre, občanská válka, klany, právo šaría, postkonfliktní rekonstrukce, SWOT analýza.

Obsah

CÍLE A METODOLOGIE PRÁCE	7
Cíle	7
Metody.....	7
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE	7
1.1 Základní pojmy Stát a Státnost.....	7
1.1.1 Státnost	7
1.1.2 Stát.....	8
1.1.2.1 Moderní stát.....	8
1.1.2.2 Funkce státu.....	8
1.1.2.3 Slabá státnost	9
1.2 Státní struktury a politická příslušnost.....	13
1.3 Postkonfliktní vývoj.....	14
1.3.1 Proces postkonfliktního vývoje	14
2 ANALYTICKÁ ČÁST	17
2.1 Vývoj konfliktu a jeho dopad na hospodářství a bezpečnost	17
2.1.1 Politická situace.....	17
2.1.2 Regionální právní systém a klany.....	18
2.1.2.1 Právo Xeer	18
2.1.2.2 Soudy Šaría.....	18
2.1.2.3 Rozdělení klanů	19
2.1.3 Bezpečnostní aktéři.....	19
2.1.3.1 Domácí aktéři	19
2.1.3.2 Zahraniční aktéři.....	20
2.1.4 Hospodářská situace	21
2.1.5 Historie konfliktu.....	22
2.1.5.1 Občanská válka.....	22
2.2 Vývoj v posledních letech.....	23
2.3 SWOT analýza	23
3 NÁVRHOVÁ ČÁST	26
ZÁVĚR	27
ZDROJE	29
PŘÍLOHY	34

Úvod

Somálsko je typickým de jure (podle práva) zhrouceným státem. V časopisu Foreign Policy se umístil dokonce na prvním místě. Nyní se před ním nachází pouze Súdán. Zhroucené nebo rozpadající se státy jsou postiženy vnitřní nestabilitou a obyvatelé upřednostňují nestátní organizace. Vládní instituce jsou schopny vykonávat své povinnosti jen částečně a většinou jen v oblasti hlavního města. V roce 1969 byl v zemi nastolen diktátorský režim Siada Barreho, který trval více než 20 let. Od 90. let minulého století se Somálsko nachází v těžké situaci bez centrální vlády. Období bezvládní trvá nejdéle v historii.

Názory na somálskou společnost jsou různorodé. Na jednu stranu je označováno za anarchokapitalistický stát. Základem je svoboda a motivací vlastní majetek a čest. Stát podle společnosti nemá právo zasahovat do jejich životů a vlastnictví. Na stranu druhou se objevují názory, že aktuální situace je vládou menších států.

Bakalářská práce se bude zabývat analýzou a typologií zhroucených států se zaměřením na Somálsko. Bude analyzován postkonfliktní vývoj Somálska, státní struktury a působení mezinárodních organizací v procesu postkonfliktního vývoje.

Při využití historicko-komparativní metody, bude vyhodnocen proces politického rozvoje Somálska, hlavní příčiny nestability a proces budování politických struktur státu.

Analyzují současný politicko-bezpečnostní a ekonomický vývoj státu při využití metody SWOT a navrhnu možné scénáře vývoje se zaměřením na nejvíce pravděpodobný a nejvíce problémový. Bude analyzován postkonfliktní vývoj státu a výzvy, kterým čelí stát a mezinárodní společenství. Práce bude zpracována v následující osnově:

V první části se budu zabývat teoretickými přístupy v problematice státu a státnosti. Při popisu slabé státnosti budu popisovat celkovou charakteristiku v rámci sociálních ukazatelů, ekonomiky a politiky.

Druhá část se bude zabývat vývojem konfliktu v Somálsku a tím, jaké měl dopady na hospodářství a ekonomiku.

Situaci v Somálsku komplikuje velké množství klanů, které jsou tradiční společností. Zvyky a mravy jsou pro ně důležitější než vládní zákony. Jejich právní systém a soudy šaría jsou zakořeněny hluboko v historii.

Práce bude zkoumat i vliv domácích a zahraničních aktérů. Především Al-Šabábu, přechodné vlády, OSN, Africké unie.

V poslední části práce se nachází návrh řešení postkonfliktního vývoje s cílem navrhnout nejrizikovější a nepravděpodobnější vývoj v zemi.

Cíle a metodologie práce

Cíle

Práce se bude zabývat analýzou a typologií zhroucených států se zaměřením na Somálsko. Bude analyzována postkonfliktní rekonstrukce státu na historické události, které vedly k aktuální situaci v zemi. Budou rozebrány postoje vnitřních a vnějších aktérů. Zhodnotím proces politického rozvoje Somálska, hlavní příčiny nestability a popíši proces budování politických struktur státu. Analyzuji současný politicko-bezpečnostní a ekonomický vývoj státu. Cílem práce bude navrhnout možné scénáře vývoje se zaměřením na nejvíce pravděpodobný a nejvíce problémový.

Metody

V analytické části práce se budu zabývat historickým vývojem Somálska. Budou analyzovány dostupné literární zdroje, metodiky hodnocení úrovně států a vědecké články zabývající se tematikou postkonfliktního vývoje.

Budou využity základní vědecké metody, metoda analýzy, indukce a dedukce a historicko-komparativní metoda, která umožní analyzovat celý proces a vyvodit adekvátní závěry.

Rozeberu současný politický systém založený na klanech a anarchii. Soustředím se budu také na aktéry, kteří se účastní, nebo účastnili tohoto konfliktu. V závěru této práce vypracuji pomocí SWOT analýzy, silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení. Za pomoci této analýzy pak nastíním budoucí vývoj v Somálsku, a jaké použít řešení k urovnání situace v zemi.

Při analýze procesu politického rozvoje Somálska, budou zkoumány příčiny nestability a procesu budování politických struktur státu dle historicko-komparativní metody. Využitím metody SWOT bude v práci analyzován současný politicko-bezpečnostní a ekonomický vývoj státu. Podle 4 pilířů OSN budu analyzovat postkonfliktní rekonstrukci.

1 Literární rešerše

1.1 Základní pojmy Stát a Státnost

Pro pochopení následujících kapitol je důležité vysvětlení základních pojmů.

1.1.1 Státnost

Český historik a publicista Dušan Třeštík, definoval ve své publikaci z roku 1990, státnost jako vztah mezi státem a společností. Podle něho státnost neexistuje sama o sobě. Jen stát jako takový existuje i bez státnosti. Existuje tak jak byl vytvořen díky historii. Státnost – tedy vztah státu a společnosti je stále aktivní a neustále se vyvíjí.⁽²⁹⁾ Jan Svatoň ve své knize uvádí další dva typy chápání státnosti. První je uveden jako ideje a názory na fungování státu v historickém vývoji společnosti. Druhým typem je tzv. právní státnost. Ta je podložena ústavou, váže se na zákony a na svobodu práv a občanů.⁽³⁰⁾

1.1.2 Stát

Jednotná definice státu nelze přesně určit. V oblasti mezinárodních vztahů autorové často volí své vlastní definice. Například podle Šárky Waissové, v atlasu mezinárodních vztahů, je stát definován jako „výjimečný způsob organizace vládnutí“. ⁽¹³⁾ Max Weber zase definuje stát jako „lidskou pospolitost, která si na určitém území nárokuje monopol legitimní fyzické moci“ ⁽²⁶⁾ Jeho myšlenky dále rozvádí spisovatel, politolog a filosof Francis Fukuyama. Podle něho je podstatou státu schopnost donutit lid respektovat zákony státu “. Podle něho je možné použít i hrubé síly. Další definici státu uvádí Jan Svatoň. Slovo stát je latinského původu, kdy slovo samotné znamená stav, ústava nebo řád. ⁽²⁷⁾

Poprvé byl pojem stát, tak jak ho známe dnes, použit u N. Macchiavelliho v jeho slavné práci Vladař. V dnešní době je slovo stát z latinského *lo stato* používáno běžně. Často bývá stát označen za instituci. Setkáme se s tím u autora Svatoně. Ten označuje stát jako instituci, jakožto „subjekt organizovaného vyjadřování a zprostředkování společenských vztahů“.

Podobnost vidí u vytváření struktury a funkcí. Stát je podobně jako instituce samostatný, určitelný a poznatelný. ⁽³⁰⁾

Oproti tomu, Aristoteles považoval stát za stát, díky vykonávání státní moci.

S problémem nejednotné definice, se setkáváme i v konceptu zhroucených států. Ve většině případů jsou zvoleny velmi podobné, indikátory zhrouceného státu. Navíc existují termíny či kategorie jako rozpadlý stát, křehký stát, zhroucený stát a další, přičemž definovat, zda je stát křehký nebo už spadá do kategorie selhávajících států, není vždy jednoduché. Někteří autoři ale ani nepracují s těmito kategoriemi, například Jean-Germain Gros vytvořil typologii zhroucených států, která zahrnuje pět typů zhroucených států, a to anarchický stát, fantomový stát, uchvácený stát, anemický a potracený stát. První ze jmenovaných typů se například vyznačuje absencí centralizované vlády, uchvácený stát se vyznačuje silnou centralizovanou vládou elitní skupiny vůdců, která likviduje či potlačuje ostatní skupiny. ⁽²⁵⁾

1.1.2.1 Moderní stát

Moderní stát odpovídá konceptu dnešních států, které mají efektivní vládu, autoritu, instituce a legislativní orgány. Podle definice Šárky Waissové moderní stát se prokazuje vnitřní a vnější suverenitou. Hlavním úkolem státu je zajistit lidem základní veřejné statky jako bezpečnost, zdravotní péči, infrastrukturu a zajistit fungování centrální banky. ⁽¹³⁾

1.1.2.2 Funkce státu

Vzhledem k neustálému vývoji se vyvíjí i funkce státu. Ministerstvo vnitra definuje funkce státu jako soubor aktivit státních orgánů. Aktivity zajišťují svrchovanost, celistvost území, dodržují

demokratické a mezinárodní závazky. Dále zajišťují práva a svobody občanů, bezpečnost uvnitř státu a v neposlední řadě se starají o životní prostředí. ⁽³¹⁾

Podle Zartmana jsou základní funkce výkon a udržení si svrchovanosti, správa vnitřních procesů a zajištění bezpečnosti. Stát, který není schopen postarat se o základní potřeby, je nefunkčním státem. Pokud není schopen vykonávat své funkce a kontrolovat území a obyvatelstvo, je tedy státem zhrouceným ⁽²⁵⁾

Zpráva o světovém vývoji (World Development Report in World Bank 1997), uvádí seznam funkcí státu. Tento seznam je členěn vertikálně podle důležitosti funkcí na minimální, pokročilé a nadstandartní funkce. A vertikálně na dvě hlavní skupiny podle působení - Řešení selhání trhu a zlepšení morální spravedlnosti. ⁽³²⁾

-	Řešení selhání trhu			Zlepšování ekvity (morální spravedlnosti)
Minimální funkce	<u>Poskytování čistých veřejných statků</u> (bezpečnost, zákon a pořádek, vlastnická práva, makroekonomické řízení, veřejné zdravotnictví)			<u>Ochrana chudých</u> Pomoc při katastrofách, programy proti chudobě
Pokročilé funkce	<u>Externí řešení</u> Základní vzdělání, Ochrana přírody	<u>Regulace monopolů</u> Regulace služeb, Antimonopolní opatření,	<u>Dodání správných informací</u> Ochrana spotřebitele, pojištění (zdravotní, životní, penzijní)	<u>Sociální pojištění</u> programy pro rodiny, pojištění v nezaměstnanosti
Nadstandartní funkce	<u>Podpora soukromé sféry</u> Podpora trhů			<u>Redistribuce</u> Přerozdělení majetku

Tabulka 1

Zdroj: vlastní tvorba podle World Development Report in World Bank 1997

1.1.2.3 Slabá státnost

Přibližně od II. světové války se objevují státy, které nedisponují schopnostmi zajistit základní potřeby, jako tomu je u moderních států. Tato skupina států se dělí na tři hlavní typy. Jsou to slabé státy, rozpadající se státy a zhroucené státy. Základní dělení je pouze na silné a slabé státy. Existuje několik definicí a druhů slabé státnosti. Silné státy se od slabých liší mírou moci. Nejčastěji se v mezinárodních vztazích uvádí 8 základních typů. Jedná se o: oslabený stát (soft state), de iure stát, empirický (empirical), de facto stát, kvazi stát (quasi), slabý stát (Weak), rozpadající se stát (failed) a zhroucený stát (Collapsed).

Slabou státností se zabývá světový magazín Foreign policy (Zahraniční politika) a nezisková organizace Fund for peace (Fond pro mír). Pomocí indikátorů analyzují státy a klasifikují je do jednotlivých skupin. K této klasifikaci se využívá indikátor Conflict Assessment System Tool. Podle Fund for peace vypovídá o typu státu (ne) rovnoměrnost rozvoje. Jde o prudký ekonomický pád, míru kriminality, korupce a nerovnoměrnosti v příjmech. Situace ale není vždy jednoznačná. Například v některých státech lze mluvit o zhroucení pouze na určitém území, např. Rusko – Čečensko.⁽¹³⁾

1.1.2.3.1 De iure stát

Podle Roberta Jackson a Carla Rosberga, se ve většině států v Africe nenachází vláda, která by plně kontrolovala své území. Ve své knize se zabývají myšlenkami Maxe Webera, podle kterého by tyto jednotky neměly být považovány za stát. Podle Webrových definic by většina afrických států neměla být považována za státy. Přesto jsou tyto státy mezinárodně uznány. Toto právní uznání označujeme De iure, nebo také Juridical state – obojí znamená stát podle práva.⁽³⁵⁾ Tento význam bývá používán v opozici k De facto státům, které nejsou uznávány podle právní jurisdikce.

Přesto, že De iure státy nemají všechny atributy moderního státu, mají možnost podílet se na mezinárodním společenství a využívat jejich pravidla.⁽³⁵⁾

1.1.2.3.2 Empirický Stát - empirical

Empirický stát je považován za jednotku, která vykazuje symptomy stabilního státu. Tyto státy jsou schopné čelit vnitřním i vnějším nebezpečím, ale nejsou oficiálně uznané státy. Tyto státy považujeme za silné, přesto ale stále nejsou uznány. Stát dokáže vytvořit dobré prostředí **pro** hospodářský a ekonomický růst. Silný stát poznáme podle indexů (HDI, CPI) nebo podle hrubého domácího produktu (HDP).

1.1.2.3.3 De facto stát

Definice De facto státu Podle S.Pegga, kterého uvádí ve své práci P. Pijáková, je: „Secesionistická entita, která je podporovaná veřejností a která dosáhla dostatečné schopnosti poskytovat veřejné služby populaci v rámci definovaného teritoria, nad kterým udržuje efektivní kontrolu v delším časovém období.“ Tento stát je opakem De iure, kdy v tomhle případě stát „de facto“ funguje, ale právně není uznán.⁽²⁴⁾

1.1.2.3.4 Kvazi stát - Quasi

Objevuje se zde nezávislost na centrální vládě. Chybí zde mezinárodní uznání. Některé o něho usilují, ale některé ne. Příkladem je Somaliland v severní oblasti Somálska.

Označujeme je jako povstalecký stát (insurgent). Samosprávné jednotky kontrolované povstaleckými skupinami, které chtějí svrhnout aktuální vládu. Do jisté míry tento termín vymizel a je obecně nazýván, termíny state failure a failed state.

Na straně jedné byly tyto státy stavěny do opozice ke zhrouteným státům, na straně druhé je autor D. Lynch, který analyzoval euroasijské kvazi státy a domnívá se, že tyto státy mají přesné atributy státního kolapsu ⁽³⁴⁾. Podle M. Glasnera, jsou quasi státy: „ pod vojenskou správou, teritoria s přechodným statutem, teritoria s nejistým statutem, povstalecké státy a národy bez států, teritoria spravována dvěma státy a mezinárodní teritoria“ ⁽³³⁾

1.1.2.3.5 Slabý stát – Weak

Krizové výzkumné centrum (Crisis State Reseach Center) používá místo pojmu weak state (slabý stát) – crisis state (krizový stát).

Tyto státy jsou pod velkým tlakem, kde vládnoucí instituce čelí vážným problémům a nebezpečím. Nejsou tedy schopny zvládat konflikty a vypětí. Je zde velké riziko zhroutení státu.

Na druhou stranu může stát riziko zvládnout a dostat se do stabilní situace. Je ale i možnost, že setrvá v krizi po relativně dlouhou dobu. Tento dlouhodobý stav může vést k vytvoření nových států, ale i k hospodářské, ústavní a zdravotní krizi.

⁽³⁶⁾

Podle Rotberga mohou být státy slabé ze své podstaty kvůli geografickému, fyzickému, nebo hospodářskému omezení. Mohou být v podstatě i silné, ale

dočasně slabé, kvůli vnitřním rozporům, chamtivosti, despotismu, nebo útokům z venku. Pro slabé státy je typické etnické, náboženské, jazykové nebo jiné napětí mezi komunitami.

Školy a nemocnice vykazují známky zanedbávání, a to zejména mimo hlavní města. HDP na obyvatele a další důležité ekonomické ukazatele se snížily, nebo klesají, někdy

až dramaticky. Míra korupce je až ostudně vysoká a dále se stupňuje. Ve slabých státech často vládnou diktátoři nebo despotové. Ti mohou být voleni, ale většinou se dostali k moci jiným způsobem. K dispozici je speciální kategorie slabého státu: zdánlivě silná, ovládá území, ale poskytuje velmi málo státních služeb. V extrémních případech, jako je například

Severní Korea, režim nechává svůj lid hladovět. Dalšími takovými státy jsou Kambodža v době Pol Pota a Irák za vlády Saddáma Husajna. Stejně jako Bělorusko, Turkmenistán, a Libye.

V dnešní době seznam států, které jsou navenek silné, ale ve skutečnosti slabé, roste. ⁽³⁷⁾

1.1.2.3.6 Rozpadávající se stát – Failed

Rozpadávající se stát je ten, ve kterém občané nejsou spokojeni se službami institucí a jsou nuceni uchýlit se k institucím nestátním. Často tyto instituce vykonávají jen část funkcí a někdy jen na některém území. Většinou v oblasti hlavního města. Ve většině těchto států dochází k bojům uvnitř území. Proti sobě stojí vládní síly a opoziční militantní skupiny. Vláda musí čelit častým nepokojům a občanským válkám. Vláda ztrácí kontrolu nad územím a lidé jsou nuceni obracet se na jiné ekonomické možnosti. To však podporuje nelegální aktivity jako obchod s drogami, černý trh nebo korupci. ⁽¹³⁾

1.1.2.3.7 Zhroucený stát – Collapsed

Zhroucené státy jsou extrémním případem selhávajících států. V dnešní době existuje několik takto definovaných států. Příkladem může být Sierra Leone, Súdán, Burundi nebo Somálsko.

Jak již bylo uvedeno, je velmi složité najít univerzální definici. Nejčastěji se však v definicích zhroucených států hovoří o tom, že zhroucený stát není schopen plnit své funkce, stejně jako ve vybrané definici Crisis State Research Center při London School of Economics and Political Science. Výzkumné centrum charakterizuje stát, který selhal jako stát, který se již více není schopen starat o vlastní bezpečnost a vykonávat státní funkce a který nemá žádnou faktickou kontrolu nad svým územím a hranicemi. Zhroucený stát je takový, který už neovlivňuje podmínky své vlastní další existence.

Zhroucené státy se často potýkají s některými z následujících problémů:

- Korupce;
- netransparentní rozhodování;
- nefunkční veřejné služby;
- porušování lidských práv;
- přítomnost vojenských jednotek;
- zhroucená ekonomika;
- vysoký počet uprchlíků;
- nerovnost mezi sociálními třídami;
- boje o nerostné bohatství mezi centrální vládou a místními skupinami;
- ztráta autority státních institucí;
- kriminalita;
- obchod s drogami;
- chudoba;
- hlad;
- absence vymahatelného práva atd.

Stát nemusí realizovat všechny zmíněné znaky, abychom ho mohli označit za zhroucený, ale rozhodně se potýká s více problémy zároveň, a hlavně dlouhodobě.

Pro zjednodušení a přesnou identifikaci zhroucených států, existuje několik indikátorů. Těmito indikátory se zabývá mírová organizace Center for Systemic Peace.

Prvním indikátorem je State Fragility Index (index křehkosti státu).

Index je utvářen na základě zhodnocení čtyř skupin indikátorů (bezpečnostní, politické, ekonomické, sociální), a to ve dvou dimenzích, kterými je účinnost a legitimita.

Například ekonomická účinnost se hodnotí podle HDP na hlavu za určitá léta, politická účinnost podle stability vlády. V roce 2012 byla podle tohoto indexu nejhůře ohodnocena Demokratická republika Kongo.

Druhým indexem je Index of State Weakness (index slabin rozvojových zemí). Zahrnuje oblast ekonomickou, politickou, bezpečnostní a sociální, přičemž v každé této oblasti je hodnoceno pět konkrétních indikátorů. Susan Rice a Stewart Patrick v roce 2008 vyhodnotili jako nejslabší stát Somálsko.

Třetí, pravděpodobně nejznámější, a zároveň poslední index, je Fragile States Index (míra nestability států). Do roku 2013 se index nazýval Failed States Index. Nezisková výzkumná a vzdělávací organizace Fund for Peace každoročně provádí a zveřejňuje hodnocení států podle jejich míry selhání.

Fund for Peace stanovil 12 kritérií spadajících do tří oblastí (společenské, ekonomické a politické), na základě kterých hodnotí míru selhání státu.

Společenskými indikátory jsou „demografická situace“, kdy stát selhává v případě, že není schopen vyrovnat se se současnou demografickou situací. To znamená například, že stát není schopen zajistit práci či potravu pro velké množství lidí žijících na jednom místě. Dále do společenských indikátorů patří „uprchlictví“ – lidé ze zhroutených států utíkají před chudobou, hladem, perzekucí, nemocemi atd. Ke konci roku 2013 pocházelo nejvíce uprchlíků z Afghánistánu, Sýrie a Somálska, přičemž uprchlíci z těchto tří zemí tvoří více než polovinu všech uprchlíků na světě. Dalšími dvěma společenskými indikátory jsou „legalita extrémistických skupin“ a „útlak“. Do ekonomických indikátorů patří „ekonomická nerovnost“ a „ekonomický pokles“ a do politických kriminalita státu, veřejné služby, lidská práva, bezpečnostní aparát, mocenské elity a zahraniční intervence. Jelikož organizace používá index od roku 2005, máme k dispozici hodnocení za posledních deset let. Somálsko bylo celých šest let na prvním místě, a to od roku 2008 do roku 2013. V roce 2014 však bylo nahrazeno Jižním Súdánem. V přílohách na obrázku č. 1 můžeme vidět nestabilitu v dnešním světě. Čím tmavší je oblast, tím více je ohrožena či již zhroutena.

Z Afriky je nejhorší situace právě v Somálsku, dále také v Sudanu, Jižním Sudanu, Středoafričské republice a Kongu.

1.2 Státní struktury a politická příslušnost

Pojem anarchie většina lidí chápe v negativním smyslu slova, ale ne vždy tomu tak skutečně je. V rámci mezinárodní politiky bývá chápána často chybně. Například jako zmátek nebo pohroma. Ve své podstatě anarchie vyjadřuje jen chybějící vládní instituce, což nemusí nutně vést k absenci systému a kontroly. Můžeme se setkat i s názorem, že anarchie je vrcholem civilizace – ne ale dokonalým.⁽¹³⁾

Dle mého názoru, mohou být příkladem i soudy Šaría, které přestože nejsou oficiální a schválené, fungují jako náhrada běžných soudu a vymáhání trestů. Můžeme je tedy považovat za anarchismus, ale přesto dokáží udržet, v rámci možností, bezpečnost a řád.

Anarchokapitalismus

Urban dictionary definuje anarchokapitalismus jako „kapitalismus bez vlády“. Jako příklad je srovnání s naší dobou, kdy by anarchokapitalismus znamenal žádné drogové prohibice a tudíž by nevznikaly drogové gangy. Nebyly by poplatky, a tudíž by nebyly nízké mzdy. Nebyla by ekonomická zaostalost. Nebyl by stát a tedy ani válka. ⁽²¹⁾

1.3 Postkonfliktní vývoj

Cílem postkonfliktního vývoje je postupně aplikovat všechny pilíře postkonfliktních procesů.

Podle mezinárodních definic se jako cíl postkonfliktního vývoje uvádí rekonstrukce státu do podoby předcházející vzniku konfliktu. Proces postkonfliktní rekonstrukce začíná v momentě, kdy je ukončen ozbrojený konflikt a trvá do normalizace situace. ⁽³¹⁾

1.3.1 Proces postkonfliktního vývoje

Postkonfliktní vývoj se tvoří ve čtyřech hlavních oblastech nebo také pilířích.

První takovou oblastí je bezpečnost.

Synonem pro slovo bezpečnost je slovo jistota nebo důvěryhodnost. Bezpečným se cítí člověk, pokud není nijak ohrožen, nebo pokud sám bezpečí poskytuje. Autoři v publikaci Worterbuch zur Sicherheitspolitik definují bezpečnost jako stav, kdy se necítí jednotlivci, skupiny a státy ohroženi. Popř. se před hrozbami cítí chráněni a svoji budoucnost mohou vytvářet podle vlastních představ. Stupeň bezpečnosti či ohrožení závisí na subjektivních pocitech a historických zkušenostech. Na rozdíl od nich definuje Dieter S. Lut, v jeho díle Kleines Lexikon der Politik, bezpečnost jako situaci kdy reálně neexistuje žádné nebezpečí. Oproti tomu považuje pocit bezpečí jako absenci strachu z nebezpečí, nikoliv bezpečnost obecně. Bezpečnost můžeme rozdělit na vnitřní a vnější, ale také podle oblasti působení. Máme tedy bezpečnost vojenskou, ekonomickou, ekologickou, sociální a lidskou. Vnitřní bezpečnost se zabývá nebezpečí hrozícím zevnitř státu (například policejní bezpečí). Toto bezpečí je výsledkem politiky, zabývající se životem občanů žijících ve svobodném státu, kde základem je mír uvnitř státu. Druhým typem je vnější bezpečnost, ta se zase stará o hrozby z vnějšku (zde bývá použita vojenská síla). ⁽³⁸⁾

Tato oblast je velmi důležitá, je stavebním kamenem pro další rekonstrukci země. Pokud se nevytvoří stabilní prostředí uvnitř země, nebudou vytvořeny podmínky pro další pilíře.

V tomto pilíři je tedy nutné vytvořit demilitarizované zóny a nárazníková pásma, musí se plnit všeobecné podmínky mírové smlouvy, dále je důležité umožnit návrat uprchlíků a integrovat je stejně jako bývalé bojovníky. Musí se stabilizovat bezpečnostní systém a následně je ukončeno násilí a vytvoří se podmínky pro vznik nových bezpečnostních sil. ⁽³⁹⁾

Druhým pilířem je spravedlnost a usmíření. Po vytvoření stabilního prostředí v první fázi vývoje, nastává čas pro obnovení justice. V této fázi se hledají viníci, kteří měli na svědomí nebezpečí a rozbroje uvnitř státu. Viníci budou postaveni před soud a souzeni podle mezinárodních norem. V této oblasti je důležité dbát na právo. Musí být uděleny spravedlivé tresty, aby nevznikla křivda, ale také aby lidé nechtěli vzít spravedlnost do svých rukou. To by mohlo navrátit proces rekonstrukce státu zpět na začátek.

Základem je vytvoření nového stálého justičního systému a činnost mezinárodních tribunálů. Musí se vytvořit smíšené policejní jednotky, které se postarají o dodržování zákonů a to bez výjimek.⁽³⁹⁾

Následuje oblast sociálního a ekonomického blahobytu. Pokud je zajištěna stabilita v zemi, obnovena justice a viníci potrestáni, začíná proces obnovy hospodářského rozvoje státu. Důležité je eliminovat důvody migrace obyvatel. Vysokou migrací obyvatelstva jsou ohroženy okolní státy, kde vzniká hrozba vzniku konfliktu. Cílem je zajistit základní potřeby obyvatel. Musí se zajistit zdravotní péče a zásobování potravin. Zásoby potravin musí fungovat až do doby, kdy si je lidé budou schopni vyprodukovat sami. Samozřejmostí je obnovení základního vzdělání.⁽³¹⁾

Stát se musí postarat o návrat uprchlíků a jejich začlenění. Proto je potřeba vytvořit fungující zdravotní péči a investovat do vzdělávacích institucí. Aby se dosáhlo ekonomického blahobytu, je nutné potlačit nelegální ekonomiky a černý trh. Začít by se mělo již od mladých lidí a dětí a ukázat jim, že je i jiný život.⁽³⁹⁾

Posledním pilířem je vládnutí a politická účast. V této fázi probíhá obnova státní moci. Základem je obnovení ústavy a politické moci. Ta je rozdělení do výkonné, zákonodárné a soudnické. Důležité je, aby vzniklo více politických stran. Tyto politické strany vytvoří volební programy a následně budou probíhat svobodné volby. Samozřejmostí je kontrola nad jejich průběhem, tak aby nedošlo k jejich zfalšování nebo ke korupci. V neposlední řadě se musí podporovat vznik neziskových, vzdělávacích, zájmových a dalších organizací.⁽³¹⁾

Prvotní změnou je vznik přechodné vlády a následně vlády stabilní, schválenou mezinárodním systémem. Vytvoří se fungující státní správa a zahájí se vznik ústavy. V tomto případě je základem obrana proti korupci. Musí se ujasnit podmínky občanství a ukotvit volebního systém tak, aby byly zajištěny svobodné volby. Vrcholem je vznik médií, která budou lidi informovat o aktuální situaci nejen doma, ale i v zahraničí.⁽³⁹⁾

J.Hamre a G. Sullivan vytvořili 8 teoretických způsobů, jak postupovat, aby bylo dosaženo těchto cílů. Podle zkušeností z historie však ne všechny mohou být aplikovány.

Jednou z možností je nečinnost. Z historie však víme, že zhrouteným státům se musí podat pomocná ruka, aby se ze špatné situace dostaly.

Ve většině případů jde totiž o problémy, které jsou zde od implementace státní správy. Příkladem může být Súdán. Ten vznikl v roce 1956 a v podstatě od začátku je v občanské válce (vyjma 11 let).

Druhou možností je tyto státy izolovat od okolního světa. V dnešní době je ale svět tak globalizovaný a propojen, že by nebylo možné dosáhnout izolace. Můžeme rozdělit stát na menší jednotky, napomůžeme ukončení stávajících vnitrostátních konfliktů, ale také bychom mohli při vytváření nových hranic zapříčinit konflikty nové.

Jinou možností je integrovat stát do většího celku. V tomto případě je nutné svolení a vůle konkrétního státu. Jinak by se konflikt mohl přesunout nebo dokonce vzniknout nové konflikty uvnitř nového státu. Nic by se tedy nevyřešilo a z několika zhroutených států by prostě vznikl jeden velký zhroutený stát. Pátý návrh je vytvoření mezinárodní autority. Za tu se v dnešní době považuje OSN. I přes existenci autority se situace nezměnila. V případě šestého přístupu již lze přemýšlet o aplikaci, to se týká ale až relativně stabilní situace, kdy je požadováno pouze udržení aktuálního stavu a ne celá stabilizace státu. Jedná se o sousedský dohled, kdy země v regionu by se měli postarat o situaci ve zhroutené zemi. Problémem je, že často bývají nestabilní celé regiony nikoli jenom země samotné. V Africe, kde je potřeba pomoci ani nejsou země, které by se mohly postarat o pomoc. Sedmým způsobem je podpora jedné strany, která následně bude mít převahu nad stranou druhou. Problémem bývá rozlišit, kterou ze stran podpořit. Státy by se měli zasloužit o změnu pomocí vlastních prostředků a pouze využít mezinárodní pomoci. Poslední přístup zahrnuje zahraniční intervenci nebo jiné opatření. V novodobém konceptu státnosti a státu je ale problém, zda není poškozena suverenita státu. ⁽²⁵⁾

2 Analytická část

Oficiální název státu je Somálská demokratická republika a leží na Somálském poloostrově (též Africký roh). Severní část Somálska se skládá z částečně autonomního státu Puntlandu, v podstatě nezávislý Somaliland a dále Galmudug a Maakhir. Celé území je rozděleno na 18 oblastí. Hlavním městem je Mogadišo.⁽¹⁾

Somálsko je považováno za zhroucený stát, bez centrální vlády. Matthew Bukovac definuje zhroucený stát, jako stát, kde vláda selhala v plnění svých základních povinností.⁽²⁾

2.1 Vývoj konfliktu a jeho dopad na hospodářství a bezpečnost

2.1.1 Politická situace

Somálsko se nachází v těžké situaci bez centrální vlády. Období bezvládní trvá nejdéle v historii, a to již od roku 1991.

„Ustanovená vláda zpravidla ovládá vždy jen určitou část území a ve zbytku země vládou místní klany, válečníci a také tzv. Unie islámských soudů“⁽¹²⁾

V roce 2006 Unie islámských soudů, jindy také Svaz islámských soudů či Jednotný somálský kongres, obsadila hlavní město Mogadišo. Měla za cíl svrhnout aktuální vlády a to i přesto, že byla jen dočasná. Svoji nespokojenost dala najevo několika bojovými aktivitami, čímž se cítil ohrožen sousední stát Etiopie.

Na konci roku vše vyústilo ve válku, kterou Etiopie vyhlásila Unii islámských soudů. Konflikt narostl do větších rozměrů a z občanské války se stala válka mezinárodní.⁽¹²⁾

Unie islámských soudů opustila Mogadišo a musela odejít i ze všech dalších větších měst. Válka se tedy změnila na partyzánský boj. V lednu 2007 se k bojům připojila i armáda USA, kvůli podezření, že Unie islámských soudů je ve spolupráci s Al-Kájdou. Ostré boje probíhaly až do roku 2009, kdy Etiopie stáhla své vojenské jednotky.⁽⁶⁾

Na severu země leží samozvaný stát Somaliland, který se vidí mimo Somálsko. Ostatní území zabírají také de facto nezávislé státy a území obývané klany, které usilují o budoucnost v rámci federalizovaného Somálska. V ústavě z roku 1960 je ale psané, že „Somálský lid je jediný a nedělitelný.“ A somálská vlajka s 5 hvězdami symbolizuje pět regionů obývaných Somálským obyvatelstvem, rozdělených mocnostmi v období kolonialismu.⁽²⁰⁾

Přesto byla roku 2004 vybudována tzv. Přejídná federální vláda (TFG), která má pod svou přímou kontrolou jen část území. S vládou s výhradami spolupracuje Puntland a někteří vůdci milice.⁽⁶⁾

2.1.2 Regionální právní systém a klany

Na území dnešního Somálska se nachází velké množství klanů. Je to hlavně kvůli historickému vývoji. Během období kolonizace žily v Africe různé kmeny a při vytváření hranic na ně nebyl brán zřetel, začaly se tedy utvářet klany na základě kmenové příslušnosti. Všechny vnitřní záležitosti v klanech řeší rada starších. V čele je vždy jeden vůdce tzv. Suldaan nebo Ugas. ⁽⁹⁾

Na obrázku č. 2 v přílohách může vidět rozmístění klanů v Somálsku

2.1.2.1 Právo Xeer

Somáština je jazyk mluvený, ale jen málo psaný, proto neexistuje mnoho zmínek. Xeer je tradiční somálská smlouva používaná klany, která nespadá pod oficiální vládu. Tato smlouva se skládá z historických zvyků. ⁽¹⁰⁾

Uplatňováno je především na severu země, kde je vytvořený i systém pokut. Na jihu ve vesnicích je upřednostňují vyjednávání, porady a volné diskuze. V rámci těchto zákonů, jsou příslušníci klanu povinni se navzájem podporovat při všech politických a právních úkonech. To platí i při placení a přijímání kompenzací za skutky spáchané členy příslušného klanu.

Aplikace práva Xeer se také může lišit podle toho, které větve klanu jsou ve sporu.

„I and my clan against the World. I and my brother against my clan...“

„Já a můj klan proti světu. Já a můj bratr proti mému klanu...“

„[somálské rčení] (Cockburn, 2002)“ ⁽¹⁴⁾

2.1.2.2 Soudy Šaría

Šaría neboli Islámské právo, ovlivňuje právní řád ve všech muslimských zemích. Jedná se o soubor předpisů, které se týkají manželství, rozvodu, dědictví a péče o dítě. V dnešní době se dokonce rozšiřuje i na západ. Existuje mnoho různých interpretací toho, co šaría ve skutečnosti znamená. Vliv Šaría na občanské a trestní právo je vysoce kontroverzní. Některé výklady jsou používány k ospravedlnění krutých trestů, např. amputace a kamenování, stejně jako nerovné zacházení se ženami apod. ⁽¹⁵⁾

V Somálsku se můžeme setkat se soudy Šaría až od 90. let. V době krize, dávaly lidem naději v zachování zbytku řádu a obchodníkům zachování záruky. Šaría fungují nejen jako soudy, ale i jako policejní či vojenské sbory. Obecně ale nemají moc velkou podporu prostředek pro vytvoření vlivu a moci. V opozici stojí i prozatímní vláda TFG, pro kterou jsou hlavní konkurencí. Proti některým soudům jsou i sami islamisté, často se jim nelíbí laické rozhodování málo nábožensky vzdělaných soudců. ⁽³⁾

2.1.2.3 Rozdělení klanů

Xolo

Jsou významné klany pro lidi s vysokým postavením ve společnosti. Patří sem skupiny Daarood, Hawiye, Dir, a Digil-Mirifle. Tyto klany tvoří několik milionů členů, kteří se snaží najít společného předka. ⁽⁴⁾

Jilib

Jsou podskupiny velkých klanů Xolo. Každá ze skupiny Jilib je tvořena 300-3000 muži a jejich ženami s dětmi. Muži jsou většinou příbuzní, ovšem pokud muž nemá dostatek příbuzných, je možné vytvořit Jilib s někým, s kým mají společného vzdáleného předka.

Několik skupin Jilib můžou vytvářet dohody a seskupení, čímž vznikne Xolo. ⁽⁴⁾

Juffo

Juffo je podskupina Jilib. Je tvořena muži, kteří mají stejného pradědu. Jsou právně zavázáni se navzájem podporovat a to i v případě že mladý člen se chce oženit a nemá dostatek peněz na věno, v tom případě jsou jeho „bratři“ povinni mu pomoci. ⁽⁴⁾

Reer

Skupina Reer je řazena jako podskupina skupiny Juffo. Jsou to lidé žijící v jedné domácnosti, nebo blízké rodiny. Na rozdíl od ostatních skupin a klanů, nemá tato skupina žádné právní ani politické povinnosti vůči sobě. ⁽⁴⁾

2.1.3 Bezpečnostní aktéři

2.1.3.1 Domácí aktéři

2.1.3.1.1 Al-Šabáb

Al-Šabáb seskupuje somálské islamisty, neboli ty, co nesouhlasí s mírovým procesem.

vlády. Snaží se vytvořit Somálsko, kterému bude vládnout Islám. Do Somálska se sem dostala z Eritrei a měla pouze malý vliv. Od roku 2007, kdy byla zničena Unie, získal nové stoupence a začal okupovat část jihu. Ve skutečnosti se značná část přidala jen kvůli nesouhlasu s vlivem Etiopie. Al-Šabáb je nebezpečný také kvůli možným vazbám na Al-Káidu. A v jejich případě jsou i soudy šaría vykládány velmi extrémisticky. ⁽³⁾

2.1.3.1.2 Přechnodnáfederální vláda – TFG (Transitional Federal Government)

TFG můžeme označit jako uznávanou somálskou vládu ostatními mocnostmi. Dříve spravovala pouze území v oblasti hlavního města. Jednalo se o přístav, letiště a prezidentské sídlo. TFG ale nezvládá plnit funkce vlády a je tedy závislá na podpoře od ostatních států či mezinárodních aktérů. Přestože zde působí množství ministrů objevujících se v různých korupčních aférách, je tato vláda uznávána OSN. Většina obyvatel tuto vládu nepodporuje ani neuznává a bere ji jako zneprátelenou skupinu pokoušející se ovládnout město Mogadišo. ⁽³⁾

2.1.3.1.3 Unie islámských soudů

Základem jsou práva Šaría. Původně to byly jen soukromé soudy vynucující si vlastní řád. Časem se tyto soudy začaly rozšiřovat a nakonec i poskytovat sociální služby, které oficiální vláda nebyla schopna poskytnout. Roku 1999 se seskupily a vytvořily jednotnou Unii. Její vliv stále rostl a nyní nekontrolovala jenom tržiště ale celé Mogadišo. 7 let trvalo, než unie zabrala celé město a nahradila místní vůdce. V roce 2001 byla Unie označena za teroristickou organizaci a USA tvrdily, že je v kontaktu s Al-Káidou. Jsou to pouze nepodložené informace, protože USA nikdy nepředložilo jasné důkazy. V roce 2009 byla Unie zničena, přesto jednotlivé skupiny fungují nadále tak, jak fungovaly kdysi před spojením v Unii. ⁽³⁾

2.1.3.2 Zahraniční aktéři

2.1.3.2.1 Organizace spojených národů – OSN

Úkolem mírových sil OSN bylo oddělit nepřátelské strany a ukončit konflikt. Prostředkem k vykonávání měly být pozorovatelské mise, zprostředkovatelské síly, mise vytvořené pro ustoupení od konfliktu a naopak k vytvoření míru. ⁽¹³⁾ V dubnu 1992 byla rezolucí Rady bezpečnosti vyslána mise UNOSOM (United Nations Operation in Somalia). Hlavním záměrem bylo kontrolovat mír v hlavním městě Mogadišo a poskytovat potřebnou pomoc. Bylo vysláno 500 mírových pracovníků, kterým se nepodařilo uspět. Do země bylo proto vysláno dalších 3000 vojáků. Ani jejich působení v zemi nic nezměnilo. Pořád docházelo ke kolizím a situace v zemi se zhoršila. Na podzim roku 1992 za pomoci OSN vznikla operace UNITAF (Unified Task Force). Mise se účastnilo 28 tisíc vojáků. Cílem bylo vytvořit bezpečné prostředí a to i za cenu použití násilí. Mise byla nazývána také „Obnovená naděje (Restore Hope)“. ⁽²⁴⁾

Mírové mise

1992–1993: Operace OSN v Somálsku I (UNOSOM I) ⁽¹⁸⁾

1992–1993: Operace OSN v Somálsku (UNITAF) ⁽¹⁹⁾

1993–1995: Operace OSN v Somálsku II (UNOSOM II) ⁽¹⁸⁾

2.1.3.2.2 Evropská unie – EU

Evropské unie funguje v Somálsku na základě aktivní diplomacie. Snaží se podporovat politický proces, bezpečnost, ale také rozvojovou a humanitární pomoc. Mimo jiné je EU největším dárce v Somálsku, v průběhu let již darovala více než 1 miliardu eur.

EU zapojila do pomoci zemím afrického rohu i zvláštní tým vedený speciálním diplomatickým zástupcem. Byly zahájeny 3 mírové mise s cílem přispět k somálské bezpečnosti

Training Mission Military (EUTM) - podpora somálských bezpečnostních sil

Atalanta operation EU (EU NAVFOR) - podpora námořních sil v boji proti pirátství na moři

EUCAP NESTOR - rozvoj regionální námořní kapacity států v oblasti Afrického rohu. ⁽²²⁾

2.1.3.2.3 Africká unie – AU

Mezinárodní organizace založená jako Organizace africké jednoty na podporu spolupráce mezi nezávislými národy Afriky. Podporuje rozvoj kontinentu tím, že financuje výzkumy zejména v oblastech vědy a techniky.

Hlavním cílem bylo zbavit kontinent pozůstatků kolonizace a apartheidu, podporovat jednotu a solidaritu mezi africkými státy. Unie má koordinovat a prohloubit spolupráci v oblasti rozvoje; chránit suverenitu a územní celistvosti členských států. Slouží také jako podpora mezinárodní spolupráce s Organizací spojených národů. Poskytuje možnost všem členským státům, podílet se na hájení společných zájmů na mezinárodních fórech. Prostřednictvím AU kontinent mluvil jako jeden a podpořil boj za svobodu a boj proti apartheidu. ⁽²⁸⁾

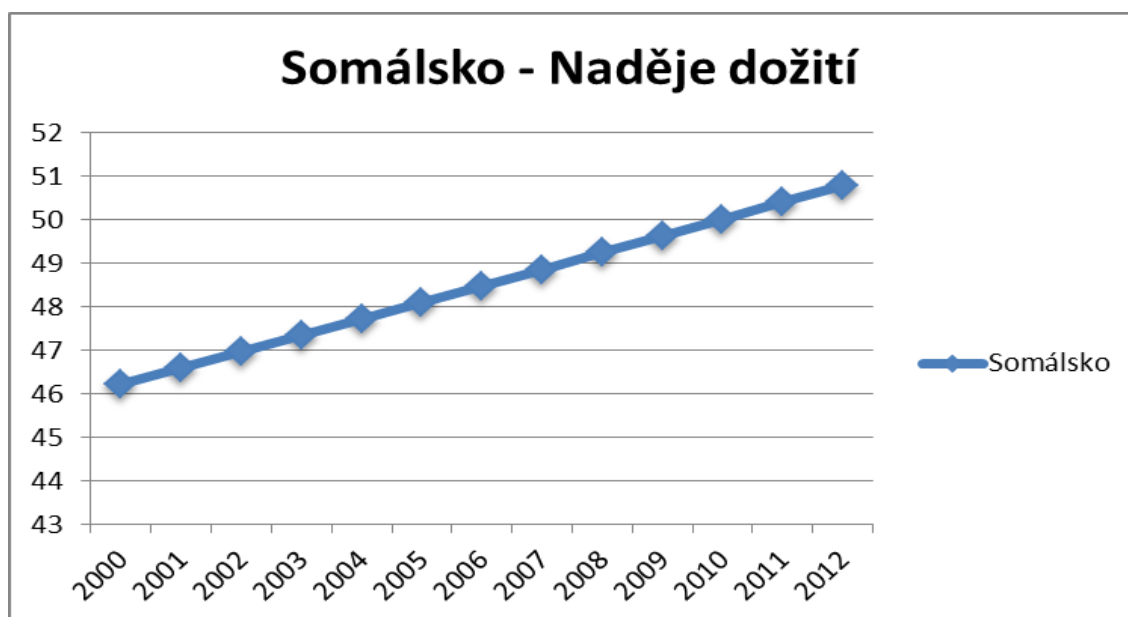
Operace AU v Somálsku (AMISOM)

AMISOM je aktivní mise v Somálsku, zřízena Mírovou a bezpečnostní radou Africké unie. Dostává se jí plné podpory OSN a má tři složky: vojenskou, policejní a civilní.

Hlavním cílem je poskytnout podporu pro vládu Somálska a jeho úsilí o stabilizaci země. AMISOM je také pověřen k usnadnění dodávek humanitární pomoci a má za úkol vytvořit podmínky pro obnovu a pro udržitelný rozvoj v Somálsku. Africká unie bude nadále podporovat somálskou federální vládu, protože se připravuje referendum o ústavě a volby do roku 2016. ⁽²³⁾

2.1.4 Hospodářská situace

Dalo by se předpokládat, že při anarchii, která v zemi panuje, zde bude chaos a nebude fungovat ekonomika, infrastruktura ani jiné hospodářské sektory. Nicméně i přes to, zde lze vidět určitý pokrok a to nejen v hospodářství ale i v sociální oblasti. Podle OSN nebo CIA Factbook dokonce dochází, oproti jiným zemím v Africe, ke zvýšení naděje na dožití, což můžeme následně vidět i na níže přiloženém grafu č.1 (5)

2.1.5 Historie konfliktu

Hranice Somálska, tak jak ho dnes známe, byly vytvořeny v 19. století při kolonizaci Evropany (Italové a Britové). Tyto hranice byly tvořeny libovolně tak, aby vyhovovaly záměrům evropské politiky. Na tradiční hranice mezi somálskými kmeny nebyly brány ohledy. Po roce 1960, kdy mocnosti opustily Africké území, byla snaha o sjednocení a vytvoření jednotného Somálska. Brzy se však zjistilo, že politický systém bude záležet spíše na klanové příslušnosti než na demokratickém principu.⁽⁴⁾

V roce 1969 se dostal k moci Siad Barre a zavedl v Somálsku, téměř na 20 let, diktátorský režim. V Somálsku vznikly dvě organizace SSDF (Somali Salvation Democratic Front) v překladu Demokratická fronta pro záchranu Somálska a SNM (Somali National Front) v překladu Somálské národní hnutí. Tyto frakce bojovaly proti vládě Siada Barreho. Na jihu se roku 1989 vytvořila skupina Somálské vlastenecké hnutí (SPM) a o rok později Unie islámských soudů (USC). V roce 1990 tyto skupiny povstalců začaly spolupracovat proti tvrdému režimu somálské vlády. Dlouhé roky diktatury vyústily v občanskou válku, která vedla k pádu režimu roku 1991. Nakonec se skupiny obrátily proti sobě a boje nadále pokračovaly.⁽³⁾

Po pádu režimu se Siad Barreho usadil v severní části Keni a pokoušel se destabilizovat situaci v hlavním městě. I jeho vojenské útoky přispěly ke kritické situaci nejen v Mogadišu ale na celém území. Boje mezi skupinami a klany vedly ke krvavým potyčkám uvnitř jednotlivých shromáždění. Na konci občanské války si lidé na severu země (Somaliland) začali uvědomovat, že vláda na základě klanové příslušnosti nikdy nebude schopna efektivně řešit jejich regionální zájmy a rozhodli se odtrhnout od státu. Roku 1991 tedy vznikl samostatný stát Somaliland. O rok později, spojené národy vyslaly jednotky do Somálska, aby uklidnily situaci v zemi a zmírnily utrpení. Jenomže se jim nepovedlo vytvořit stabilitu, vládu ani mír v regionu. Nakonec se v roce 1998 odtrhl Puntland a v roce 2006 Galmudug, který nebyl nikdy oficiálně uznán.⁽⁵⁾

2.1.5.1 Občanská válka

Občanská válka je definována jako povstalecké boje na území daného státu. Některé zdroje udávají vznik občanské války jako rok 1991 a to po pádu režimu Siada Barreho. Jiné zase od roku 1986-1988, kdy vůdce utrpěl vážná zranění při automobilové nehodě a následně autorita režimu poklesla.⁽⁷⁾

Nejvýstižnější je zdroj, který datuje občanskou válku do roku 1981, tehdy vzniklo Somálské národní hnutí, které následně začalo atakovat severní část Somálska. Za cíl měli jediné: svrhnout vládu Siada Barreho. Na jedné straně stálo Somálské národní hnutí s dalšími povstaleckými skupinami a na straně druhé Somálské ozbrojené síly⁽¹¹⁾

V lednu 1991 byl Siad Barre svržen. Jedním z důvodů proč se tomu tak stalo, byl konec bipolárního světa. To pro Barreho znamenalo konec sovětské podpory.⁽¹⁹⁾

2.2 Vývoj v posledních letech

Byla sepsána ústava, kterou většina obyvatelstva v referendu r. 2001 schválila; tím byla potvrzena vůle po samostatnosti. Mezinárodní uznání Somalilandu však není pravděpodobné, mezinárodní společenství nechce vytvářet nežádoucí precedens a dává naopak přednost dosažení dohody v rámci jednotného státu. Místní volby proběhly v lednu 2003, prezidentské následovaly v květnu téhož roku.⁽¹⁶⁾ V roce 2004 byl ustanoven parlament, zvolen prezident a počátkem roku 2005 byla jmenována přechodná vláda s dočasným prezidentem Abdulahi Yusufem Ahmedem v čele. Na konci roku prezident Yusuf rezignoval a dal prostor pro vytvoření další přechodné vlády, tentokrát ve spojení s Alliance for Re-Liberation of somalia (ARS). Přechodný parlament byl rozšířen z 275 na 550 členů právě o členy ARS a zástupců občanské společnosti. Přechodný parlament potom zvolil prezidentem Sheikh Sharifa Ahmeda v lednu roku 2009 na základě - tzv. Transitional Federal Charter. (Vznik TFG) Tento dokument nastínil pěti leté období přechodu k trvalé vládě a nové ustavě země.

Nová prozatímní vláda v Somálsku začíná dělat pokroky a v roce 2011 nechala uskutečnit intervenci s názvem „Linda nchi“ – můžeme přeložit jako „chránit zemi“.⁽¹⁶⁾

Jedná se o schválenou invazi do Somálska vedené vládou v Keni.⁽¹⁷⁾ Tento projekt byl vytvořen na podporu vnitřních jednotek TFG. Intervence je podporována nejen Keňou ale i Etiopií a dalšími státy. Záměrem je poškodit Islamisty, kteří jsou rizikem i pro okolní státy.⁽¹⁶⁾

V srpnu 2012 přechodné období skončilo a klanovní vůdci a zástupci občanské společnosti vystřídali zástupce v dočasném parlamentu, který byl opět snížen na 275 členů. Parlament poté zvolil prezidentem Hassana Sheikh Mohamuda a premiérem Abdiweilho Sheihk Ahmeda. Od poloviny roku 2012 tedy existuje centrální vláda Somálska, která již není považována za prozatímní, je uznána mezinárodním společenstvím a má volený legislativní orgán.

2.3 SWOT analýza

Analýza SWOT slouží jako podklad pro návrhovou část. Zabývá se silnými a slabými stránkami země a pomocí nich zjišťuje příležitosti a hrozby. Podle SWOT analýzy můžeme předpovědět pravděpodobný scénář. Pomocí poznatků získaných při tvorbě této práce vytvořím SWOT analýzu. Jednotlivá písmena ve slově SWOT = S – strengths (silné stránky), W – weaknesses (slabé stránky), O - opportunities (příležitosti), T – threats (hrozby)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Geografická poloha • Rybolov • Naleziště ropy • Lidé chtějící mír • Vznik stabilní a uznané vlády v roce 2012 • Otevření několika zahraničních ambasad v hlavním městě Mogadišo 	<ul style="list-style-type: none"> • Špatná pověst • Rozsáhlá korupce • Militantní jednotky Al-Šabáb • Velké množství klanů • Nedostatek know-how a finančních zdrojů • Nedostačující infrastruktura • Pirátství
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj země díky těžebnímu průmyslu a rybolovu • Opravdová změna k lepšímu díky zájmu lidí uvnitř státu • V případě stabilizace státu výhodný lodní dopravní uzel 	<ul style="list-style-type: none"> • Závislost na zahraničních silách • Oslabení (neuznání) vlády • Nerespektování zákonů • Žádní investoři • Rozpadnutí Somálska, nebo setrvání ve společenství, přestože každá část území bude spravovat jen svou oblast

Tabulka 2

Následující tabulka, kde je uvedeno matematické vyjádření SWOT analýzy, se zaměřuje na aktuální situaci v Somálsku. V prvním sloupci se nachází jednotlivé silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. V dalším sloupci je uvedena váha neboli míru vlivu na stát. Každá položka má svou vlastní váhu. Součet těchto vah se rovná jedné. Čím vyšší je dané číslo, tím má tato položka větší vliv. Ve třetím sloupci jsou čísla od -5 do 5. Kladné hodnoty jsou uvedeny u příznivých položek. U záporných naopak čísla záporná. Hodnota -5(5) znamená nejvyšší nespokojenost (spokojenost) a -1(1) znamená nejnižší nespokojenost (spokojenost).

V posledním sloupci je zobrazen součin jednotlivých vah a hodnocení. Výsledkem je součet hodnoty silných a hodnoty slabých stránek, a následně příležitostí a hrozeb.

Silné stránky	Váha	Hodnocení	Součin
• Geografická poloha	0,2	4	0,8
• Rybolov	0,1	2	0,2
• Naleziště ropy	0,15	4	0,6
• Lidé chtějící mír	0,05	3	0,15
• Vznik stabilní a uznané vlády v roce 2012	0,25	4	1
• Otevření několika zahraničních ambasad v hlavním městě Mogadišo	0,25	5	1,25
• Slabé stránky			
• Špatná pověst	0,25	-5	- 1,25
• Rozsáhlá korupce	0,25	-4	-1
• Pirátství	0,15	-5	-0,75
• Militantní jednotky Al-Šabáb	0,15	-3	-0,45
• Velké množství klanů	0,05	-3	-0,15
• Nedostatek know-how a finančních zdrojů	0,05	-3	-0,15
• Nedostačující infrastruktura	0,1	-4	-0,4
• Příležitosti			
• Rozvoj země díky těžebnímu průmyslu a rybolovu	0,3	3	0,9
• Opravdová změna k lepšímu díky zájmu lidí uvnitř státu	0,2	2	0,4
• V případě stabilizace státu výhodný lodní dopravní uzel	0,5	4	2
• Hrozby			
• Závislost na zahraničních silách	0,15	-4	-0,6
• Oslabení (neuznání) vlády	0,05	-3	-0,15
• Nerespektování zákonů	0,05	-2	-0,1
• Žádní investoři	0,3	-4	-1,2
• Rozpadnutí Somálska, nebo setrvání ve společenství	0,45	-5	-2,25

Tabulka 3: Matematické vyjádření položek SWOT analýzy - Zdroj: Vlastní návrh

Při sečtení silných stránek (4,15) a slabých stránek (-4,15) dostaneme číslo 0. Při součtu hodnot u příležitostí (3,3) a hrozeb (-4,3) získáme číslo -1,3. Pokud od sebe odečteme oba výsledky, vyjde číslo záporné a to -1,3. Jelikož číslo vyšlo záporné, lze do budoucna předpokládat spíše negativní vývoj situace. Z tabulky můžeme také vidět, že silné a slabé stránky jsou poměrně v rovnováze. Bohužel, silné stránky ale nemají na vývoj v zemi takový vliv jako ty slabé. Avšak vzhledem k současné situaci Somálského státu, může být za úspěch považováno i to, že příležitosti a silné stránky v Somálsku existují.

3 Návrhová část

Ve SWOT analýze byly nastíněny potenciální scénáře možného vývoje v Somálsku. Návrhová část využívá této analýzy k navržení pravděpodobných scénářů. Budu se zabývat nejvíce pravděpodobným, ale také nejvíce rizikovým. Postup pro vznik fungujícího Somálska bude velmi složitý proces. Přechodná federální vláda nebyla schopna zajistit základní potřeby obyvatel. Lidé byli závislí převážně na pomoci zvenčí. I přes vznik nové vlády v roce 2012 bude důležité působení OSN a dalších humanitárních organizací. Tato obnova státu bude i finančně náročná, můžeme tedy říct, že bez finančních donorů se Somálsko neobejde. Nejdůležitější bude pomoc Evropské Unie, která je nejštedřejším dárcem. Pomoci budou muset i finanční instituce – Mezinárodní měnový fond a Světová banka. Situaci komplikují samozvané státy a autonomní stát Somaliland. Ten se snaží o uznání vlastní svrchovanosti, protože má jak svoji vlastní státní moc tak i ekonomickou životaschopnost. Klíčový postup je, dle mého názoru, v částečném či úplném odzbrojení a zároveň ve vyřešení klanových a vnitřních sporů. Cesta k cíli bude ještě velmi dlouhá a bez kompromisů a dostatečných finančních prostředků se k němu Somálsko nedopracuje. Somálsko je rozděleno na více částí a tak je pravděpodobné, že dojde ke vzniku federace nebo nastane rozpad na více jednotlivých států. Tento vývoj přináší značné riziko špatného příkladu pro ostatní země. Pokud by se vyšlo vstříc jednotlivým územím uvnitř Somálska, mohly by ostatní země zaujmout odmítavý postoj k sjednocování a také by chtěly nezávislost. Pro Somálsko však může být tento přístup klíčový a žádoucí. Somaliland se vyvíjí samostatně již po delší dobu a dá se říct, že se i snaží od ostatního území distancovat. Problémem je tlak mezinárodních organizací, které nehodlají podporovat rozpad státu, přestože se to jeví jako nejlepší řešení.

Za nejvíce rizikový vývoj můžeme považovat setrvání Somálska ve společenství, jako tvoří nyní. Vytvářet tlak a vynucovat si pospolitost tam, kde nelze nalézt není vhodné řešení. Pokud situace nebude efektivně řešena, napětí v zemi bude stále růst. Toto napětí může vyústit v další problémy uvnitř Somálska.

Přínosem je vznik stabilní vlády, která je podporována mezinárodním společenstvím, otázka je nakolik je podporována samotnými obyvateli somálska. Vláda vznikla v roce 2012 a po dlouhé době jsou vůdci otevřeni diskuzi a kompromisům. Zlepšení situace nasvědčuje také slábnoucí moc Al-Šabábu. Přesto ale nemá vláda kontrolu nad celým územím a pořád zde existují oblasti pod samosprávou. Přestože je tato samospráva jistým anarchismem překvapivě funguje více, a má větší vliv než jakákoliv jiná vláda, která se pokusila spravovat celé území Somálska. Mezinárodní společenství by se tedy mělo snažit vytvořit fungující oblast, i kdyby to mělo být za cenu rozdělení na více států. Problémem by mohl být špatný příklad pro ostatní státy, mohly by vzniknout další snahy o rozdělení území. Pokud ale tyto jednotlivé samosprávy fungují, měly by se podpořit a doplnit, ne se snažit je odstranit nebo nahradit.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat stávající systém Somálska, zjistit příčiny selhání, nalézt vhodné řešení postkonfliktního vývoje a navrhnout pravděpodobné scénáře vývoje. Při analyzování politického rozvoje Somálska, byly zkoumány příčiny nestability a proces budování politických struktur státu dle historicko-komparativní metody.

Analýza postkonfliktního rekonstrukce byla vytvářena podle 4 pilířů OSN. Rekonstrukce probíhá v oblastech bezpečnost, spravedlnost a usmíření, sociální a ekonomický blahobyt a na závěr vládnutí a politická účast.

Množství humanitárních i nehumanitárních organizací se snaží zlepšit dění v Somálsku. Přesto miliony lidí trpí hladomorem a nedostává se jim ani základních lidských potřeb. Nejlépe je na tom Somaliland, který přetrvává v míru. Vláda Somalilandu je schopna zajistit základní potřeby občanů. Oproti ostatním oblastem zde byla vybudována infrastruktura. Zajištěno je i vzdělání a zdravotnická centra. Základním kamenem bylo zajištění bezpečnosti. Pro vývoj Somálska je vhodné vzít si příklad ze Somalilandu, který dokázal stabilizovat situaci na svém území a to bez uznání mezinárodního společenství.

Vzhledem k velkému množství klanů na území, je komplikované nastavit fungující režim pro všechny. Nutné tedy bude přetransformovat politický systém, který je (kromě Somalilandu) založen na klanové příslušnosti.

Mezinárodní společenství podporovala přechodnou vládu TFG. Musíme si ale položit otázku, zda nejednalo společenství ve vlastním zájmu. TFG nemělo v Somálsku valnou podporu.

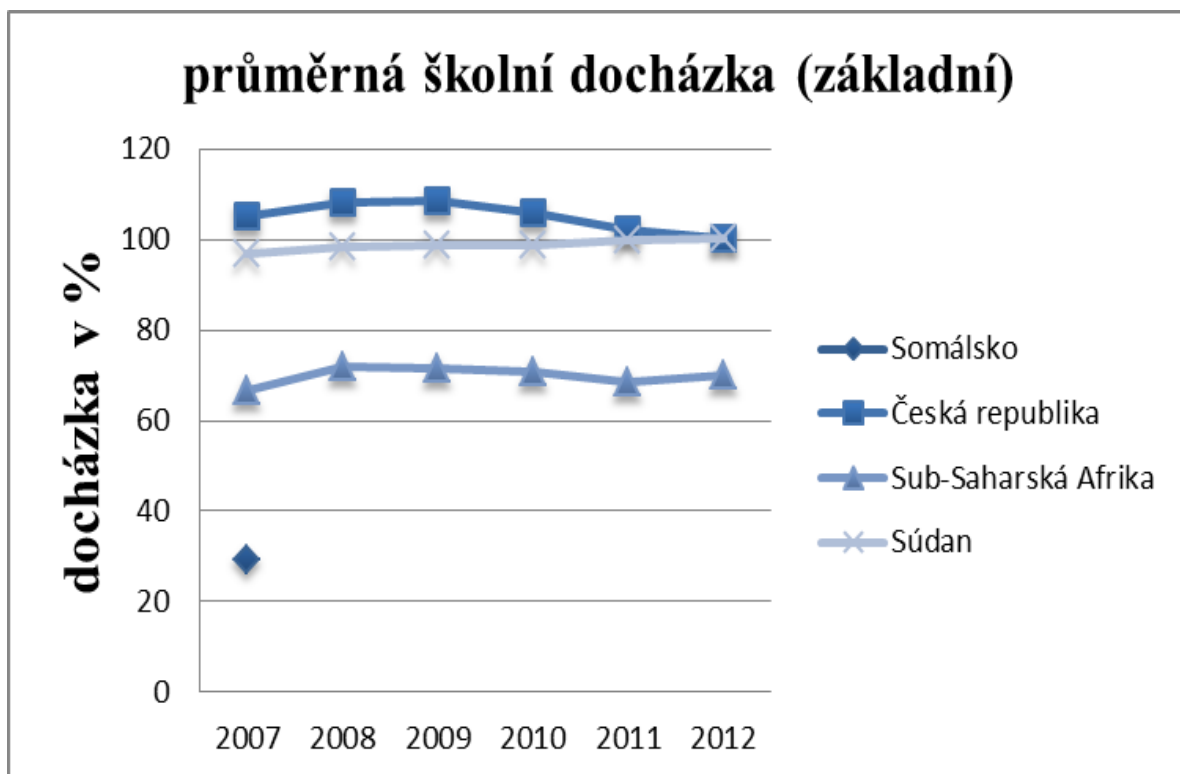
Velkým problémem je v Somálsku nízká vzdělanost. Gramotnost je zde nejnižší v celé Africe, do základní školy nechodí 9 z 10 dívek a 8 z 10 chlapců.

I přes určité zvýšení školní docházky, je somálsko pořád velmi daleko od 100%. Nejnižší hodnoty byly zejména v počátku devadesátých let. Somálský vzdělávací systém byl zasažen počátkem občanské války. Somálsko je i v dnešní době jednou z nejméně vzdělaných zemí, a to nejen celkově, ale i v rámci arabského regionu. Velké rozdíly panují i v samotném Somálsku, kde na severu v Somalilandu je až 44% docházka (údaj z roku 2007) oproti tomu na jihu země je to sotva polovina.⁽⁴⁰⁾ Díky organizaci AET (Africa Educational Trust) se situace mění k lepšímu.

Organizace se snaží zlepšit dostupnosti a kvalitu vzdělávání, zejména pro vyloučené skupiny, jako jsou vysídlené osoby, lidí s postižením, menšiny, pastevci a dívky či ženy.⁽⁴¹⁾

Na níže přiloženém grafu č. 2. (graf průměrné školní docházky) můžeme vidět srovnání různých zemí a oblastí. Pro Somálsko nejsou vedené ucelené údaje a statistiky. Proto je uveden pouze rok 2007. Přesto graf ukazuje, v jaké míře se Somálsko odlišuje. V roce 2007 byla hodnota 22,9 %, v České republice to bylo 105,9%. Tato hodnota může přesahovat i 100% vzhledem k

započítávání i studentů, kteří se zapíší do první třídy dříve nebo naopak později. Zahrnuto je i opakování ročníků. I v porovnání s průměrným vývojem Sub-Saharské Afriky je Somálsko velmi podprůměrné.

Analýza SWOT poukázala na pozitivní a negativní vlivy a následně byla použita pro zjištění pravděpodobného vývoje. Vše bude záležet na bezpečnostních aktérech, zda se budou snažit udržet nefungující celek nebo dovolí rozdělení území. Díky vzniku nové vlády v roce 2012 je možné jednat o kompromisech. Tím by se mohl jevit vznik federace. Již nyní můžeme říci, že situace se začíná stabilizovat, přesto ale bude nutné projít přes všechny oblasti postkonfliktní rekonstrukce.

Zdroje

1. Somálsko: souhrnné teritoriální informace. In: BussinesInfo.cz [online]. 2014 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/teritorialni-informace-zeme/somalsko.html>
2. BUKOVAC, Matthew. Failed states: unstable countries in the 21st century [online]. 1st ed. New York, NY: Rosen Pub., 2011, 64 p. [cit. 2014-11-26]. ISBN 97814488168736-. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=Aaj74AIOBnkC&pg=PA2&lpg=PA2&dq=matthew+bukovac+failed+states&source=bl&ots=QuE_XOCUeF&sig=a7YVtjImnjfS_aS4Qcb4LHqqwpU&hl=cs&sa=X&ei=OicxVP__L87WatXjgdgG&ved=0CEgQ6AEwBQ%20-%20v=onepage&q=matthew%20bukovac%20failed%20states&f=false#v=snippet&q=isbn&f=false
3. HOŠEK, Vratislav. Anarchokapitalismus-Případová studie Somálsko: Bakalářská práce [online]. Brno, 2012 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/333173/fss_b/bc._prace.pdf. Bakalářská práce. MASARYKOVA UNIVERZITA FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ. Vedoucí práce Mgr. Martin Bastl, Ph.D.
4. Gladitz, N. (2010): Somalia: A tradition of Law. Research paper. [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: www.daviddfriedman.com/Academic/Course_Pages/legal_systems_very_different_10/PapersToDiscuss/Somalia_Paper.doc
5. LEESON, Peter T. Better off stateless: Somalia before and after government collapse. Journal of Comparative Economics [online]. 2007, vol. 35, issue 4 [cit. 2014-11-26]. DOI: 10.1016/j.jce.2007.10.001. Dostupné z: http://www.peterleeson.com/better_off_stateless.pdf
6. Somálsko. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Som%C3%A1lsko>
7. Občanská válka v Somálsku. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dansk%C3%A1_v%C3%A1lka_v_Som%C3%A1lsku
8. Somalia. In: National Geographic Magazine [online]. 2002- [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://ngm.nationalgeographic.com/ngm/0207/feature3/fulltext.html>

9. Somálci: Somálské klany. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Som%C3%A1lci#Som.C3.A1sk.C3.A9_klany
10. Somalsko. In: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky [online]. 2010 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?somalsko-spravy-o-krajine-povodu&subor=51939>
11. Konflikty v současném rozvojovém světě: grantové vědecké projekty. Praha: Oeconomica, 2005, v, 146 s. ISBN 80-245-0943-1.
12. ZELINKOVÁ, Ivana. Somálský konflikt. Expediční fond [online]. 2010,[cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://www.hedvabnastezka.cz/expedicni-fond/somalsky-konflikt/>
13. WAISOVÁ, Šárka. Atlas mezinárodních vztahů: prostor a politika po skončení studené války. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 158 s. ISBN 978-807-3800-154.
14. KOSTNER, Jiří. SYSTEMATICKÁ EVIDENCE KONFLIKTŮ V TZV. AFRICKÉM ROHU PO ROCE 1960 [online]. Brno, 2006 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/106662/prif_b/Kostner_Jiri_Africky_roh.doc. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita.
15. JOHNSON, Toni a Mohammed Aly SERGIE. Islam: Governing Under Sharia. In: Council on foreign relations [online]. 2014 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/religion/islam-governing-under-sharia/p80>
16. FRIDRICHOVÁ, Jitka. Socioekonomické aspekty politického vývoje v Somálsku od roku 1991 [online]. Plzeň, 2012 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/handle/11025/2310/Jitka%20Fridrichova,%20Socioeconomicke%20aspekty%20politickeho%20vyvoje%20v%20Somalsku%20od%20roku%201991.pdf?sequence=1>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni Fakulta filozofická.
17. HABADUR, Jay. Linda Nchi: A first quarter review. In: SomaliaReport [online]. 2012 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: http://www.somaliareport.com/index.php/post/2562/Linda_Nchi_A_First_Quarter_Review__

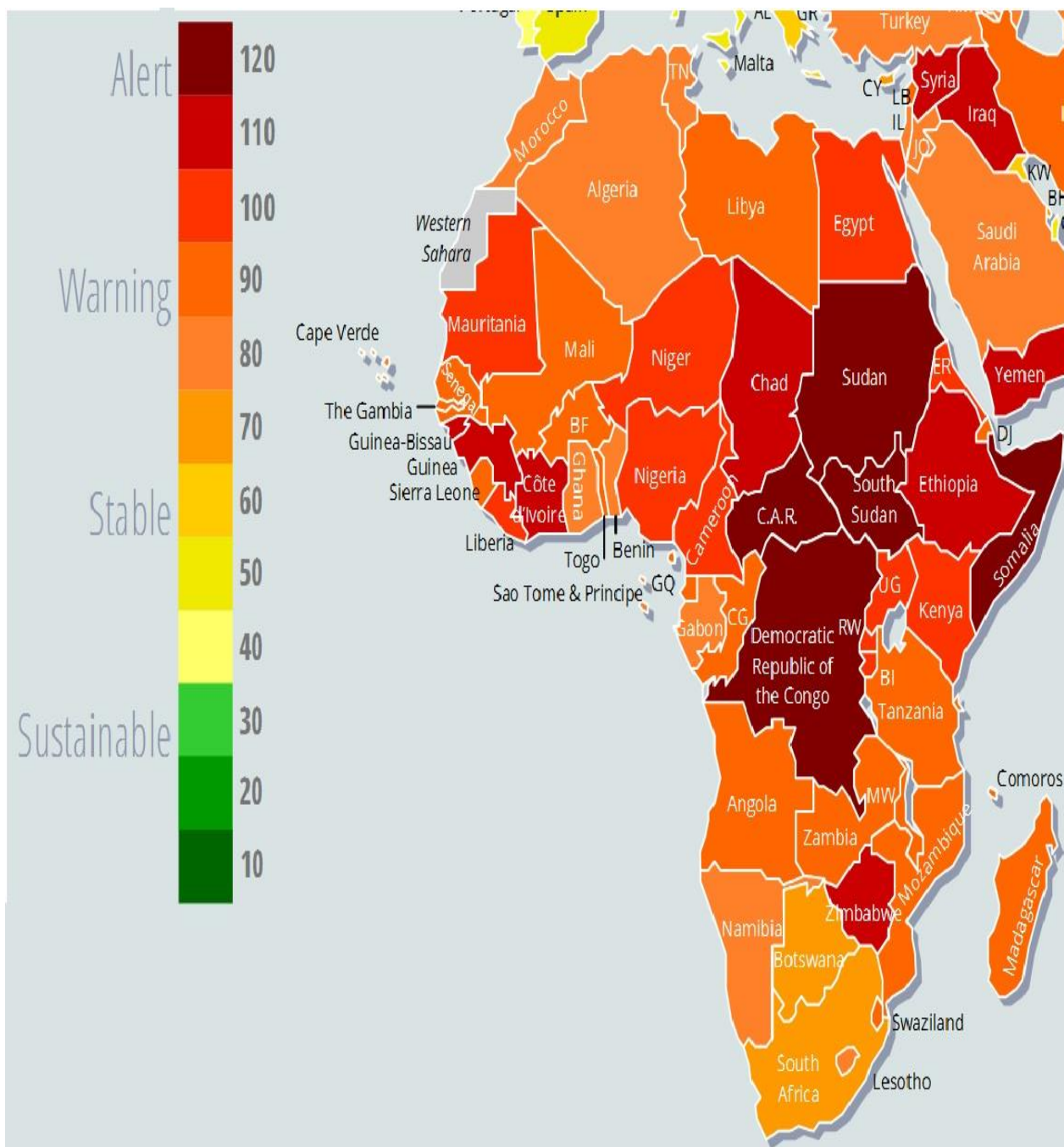
18. Mírove operace OSN: Dokončené mise. In: Velvyslanectvi.com [online]. . [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://velvyslanectvi.com/info/mirove-operace-osn.php>
19. LUKÁŠOVÁ, Ludmila. Mírové operace OSN: Somálsko a Sierra Leone [online]. Olomouc, 2009 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://theses.cz/id/362jaa/69480-287757658.pdf>. Bakalářská práce. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI Přírodovědecká fakulta.
20. DEMKOVÁ, Bc. Marcela. ZÁSAHY MEZINÁRODNÍHO SPOLEČENSTVÍ DO OBČANSKÉ VÁLKY V SOMÁLSKU [online]. Praha, 2009 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: https://www.academia.edu/4719046/Z%C3%A1sahy_mezin%C3%A1rodn%C3%ADho_spole%C4%8Denstv%C3%AD_do_ob%C4%8Dansk%C3%A9_v%C3%A1lky_v_Som%C3%A1lsku. Diplomová práce. VYSOKÁ ŠKOLA MEZINÁRODNÍCH A VEŘEJNÝCH VZTAHŮ PRAHA, o. p. s.
21. Anarcho-capitalism. In: Urban dictionary [online]. [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=anarcho-capitalism>
22. Somalia & the EU. In: EU Delegation to Somalia [online]. [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: http://www.eeas.europa.eu/delegations/somalia/eu_somalia/index_en.htm
23. Frequently Asked Questions. In: AMISOM: The African Union Mission in Somalia [online]. 2014 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://amisom-au.org/frequently-asked-questions/>
24. PIJÁKOVÁ, Pavlína. PROBLEMATIKA ZHROUCENÝCH STÁTŮ: PŘÍPADOVÁ STUDIE SOMÁLSKA [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://theses.cz/id/i8u6y2/00114225-805185215.pdf>. Diplomová práce. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI Přírodovědecká fakulta
25. HUMPLÍKOVÁ, Kateřina. 2009. Valné shromáždění (GA): zhroucené státy [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XV. ročníku Modelu OSN [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1258667842107BGR_GA_Failedstates.pdf.
26. WEBER, M. (2009). Metodologie, sociologie a politika. Nové, opravené vydání. Praha: OIKOYMENH.

27. FUKUYAMA, F. (2004). Budování státu podle Fukuyamy. Praha: Alfa Publishing.
28. AU in a Nutshell: Introduction. 2015. *African Union: a United and Strong Africa* [online]. [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.au.int/en/about/nutshell>
29. TŘEŠTÍK, D. České dějiny a čeští historikové po 17. listopadu, Český časopis historický, č. 1–2, 1990, s. 106–118. [cit. 2015-04-11].
30. SVATOŇ, J. Stát a formy státoprávního uspořádání. In JEHLIČKA, P., TOMESŠ, J., DANĚK, P. (ed.). Stát, prostor, politika. Vybrané kapitoly z politické geografie [on-line]. Praha: KSGRR PřF UK, 2000. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z <<http://prg.xf.cz/#skripta>>
31. CHEMAYELOVÁ, Nathalie. 2006 - 2013 A VLIV SOUČASNÉ SITUACE NA BUDOUCÍ MOŽNÝ VÝVOJ V OBLASTI. Brno, 2014. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z <<https://is.mendelu.cz/auth/lide/clovek.pl>>
32. BANK, The World. The State in a changing world Oxford [England]: Published for the World Bank [by] Oxford University Press, 1997[online].[cit. 2015-04-11]. ISSN 978-0195211146. Dostupné z <<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/5980>>
33. RIEGL, M. (2010a). Problematika kvazistátů (typologie a trendy vývoje). Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, 2010
34. LUBINOVÁ, Tereza. Mezinárodní aktéři a koncept zhroucených států: případová studie Somálska. Praha, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita. [online]. [cit. 2015-04-21] Dostupné z
35. JACKSON, R., ROSBERG, C. Why Africa's Weak States Persist: The Empirical and the Juridical in Statehood. *World Politics*, Vol. 35, Issue 1, Oct., 1982, s. 1–24. [on-line] [cit. 2015-04-11]. Dostupné z http://www.columbia.edu/itc/sipa/U6800/readings-sm/africas_weak_states.pdf

36. CRISIS STATE RESEARCH CENTER (CRSC). Crisis, Fragile and Failed States Definitions used by the CSRC. Londýn, 2006 [on-line]. © 2006 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z <http://www.lse.ac.uk/internationalDevelopment/research/crisisStates/download/drc/FailedState.pdf>
37. ROTBERG, R. I. When States Fail. Princeton: Princeton University Press, 2003 [on-line]. [cit. 2010-04-12]. Dostupné z <http://press.princeton.edu/chapters/s7666.pdf>
38. ZEMAN, Petr et al. Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů [online]. Brno: Vojenská akademie v Brně [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=16048>.
39. Postkonfliktní rekonstrukce. In: Stránky studentů oboru Mezinárodní vztahy a Evropská studia [online]. 2005 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: http://vsvsmv.wz.cz/3sem_konflikty.htm
40. Achieve universal primary education: Tracking Progress. *UNDP* [online]. 2012 [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.so.undp.org/content/somalia/en/home/mdgoverview/overview/mdg2.html>
41. Our work in Somalia. *Africa Educational Trust* [online]. 2014 [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://africaeducationaltrust.org/somalia/>

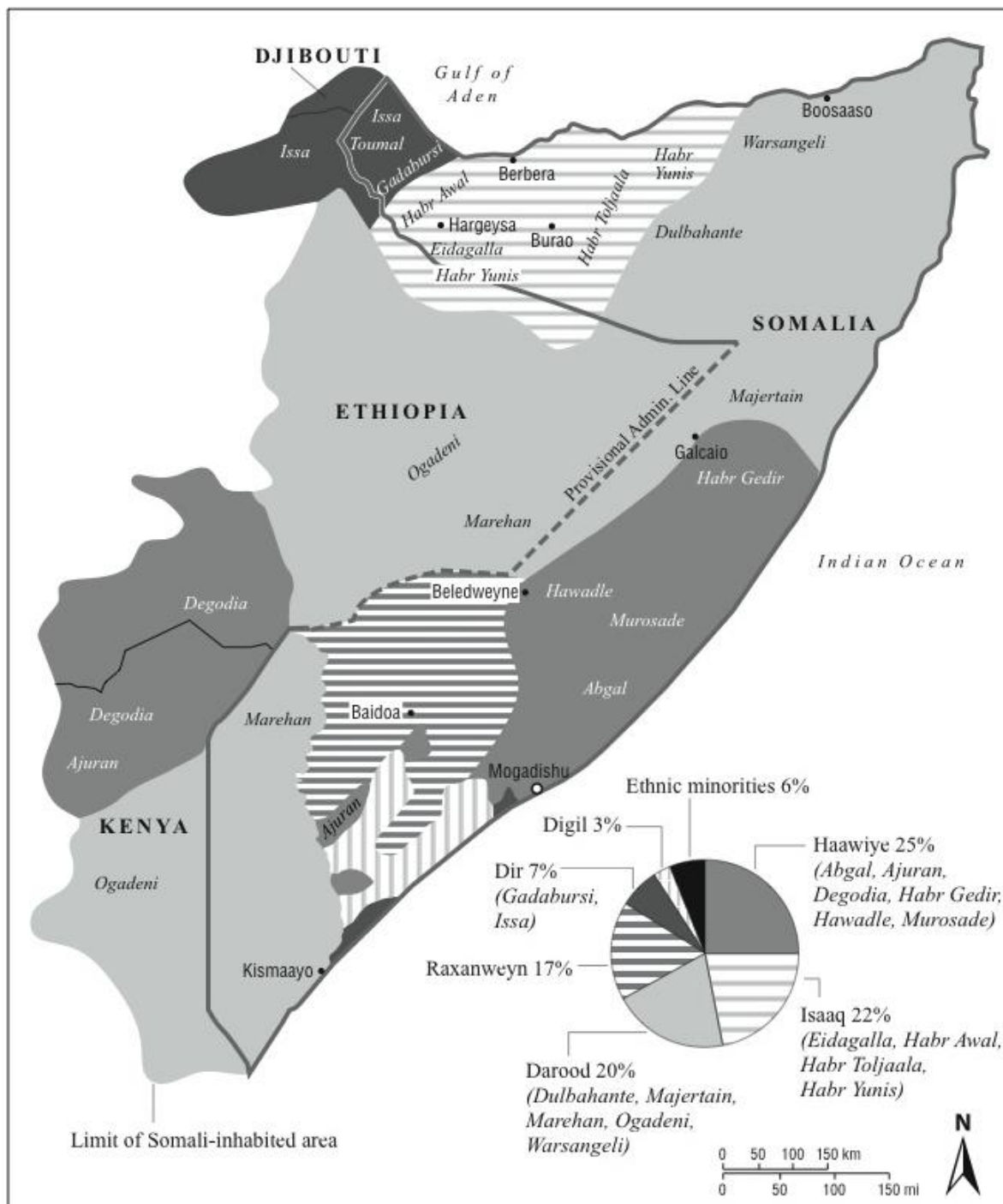
Přílohy

Obr. 1.

Zdroj: <http://fsi.fundforpeace.org/map/2014heatmap.png>

Obr. 2.

Zdroj: <http://www.fragilestates.org/2012/01/10/somalias-complex-clan-dynamics/>

Tabulka 1.

-	Řešení selhání trhu			Zlepšování ekvity (morální spravedlnosti)
Minimální funkce	Poskytování čistých veřejných statků (bezpečnost, zákon a pořádek, vlastnická práva, makroekonomické řízení, veřejné zdravotnictví)			Ochrana chudých Pomoc při katastrofách, programy proti chudobě
Pokročilé funkce	<u>Externí řešení</u> Základní vzdělání, Ochrana přírody	<u>Regulace monopolů</u> Regulace služeb, Antimonopolní opatření,	<u>Dodání správných informací</u> Ochrana spotřebitele, pojištění (zdravotní, životní, penzijní)	<u>Sociální pojištění</u> programy pro rodiny, pojištění v nezaměstnanosti
Nadstandardní funkce	<u>Podpora soukromé sféry</u> Podpora trhů			<u>Redistribuce</u> Přerozdělení majetku

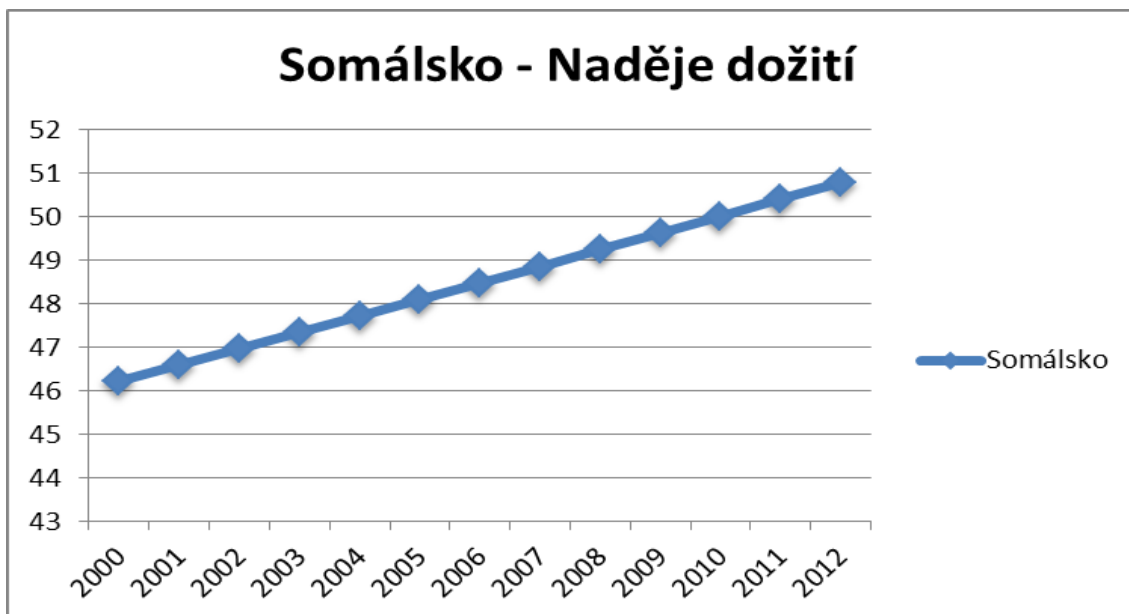
Tabulka 2.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Geografická poloha • Rybolov • Naleziště ropy • Lidé chtějící mír • Vznik stabilní a uznané vlády v roce 2012 • Otevření několika zahraničních ambasad v hlavním městě Mogadišo 	<ul style="list-style-type: none"> • Špatná pověst • Rozsáhlá korupce • Militantní jednotky Al-Šabáb • Velké množství klanů • Nedostatek know-how a finančních zdrojů • Nedostačující infrastruktura • Pirátství
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj země díky těžebnímu průmyslu a rybolovu • Opravdová změna k lepšímu díky zájmu lidí uvnitř státu • V případě stabilizace státu výhodný lodní dopravní uzel 	<ul style="list-style-type: none"> • Závislost na zahraničních silách • Oslabení (neuznání) vlády • Nerespektování zákonů • Žádní investoři • Rozpadnutí Somálska, nebo setrvání ve společenství, přestože každá část území bude spravovat jen svou oblast

Tabulka 3.

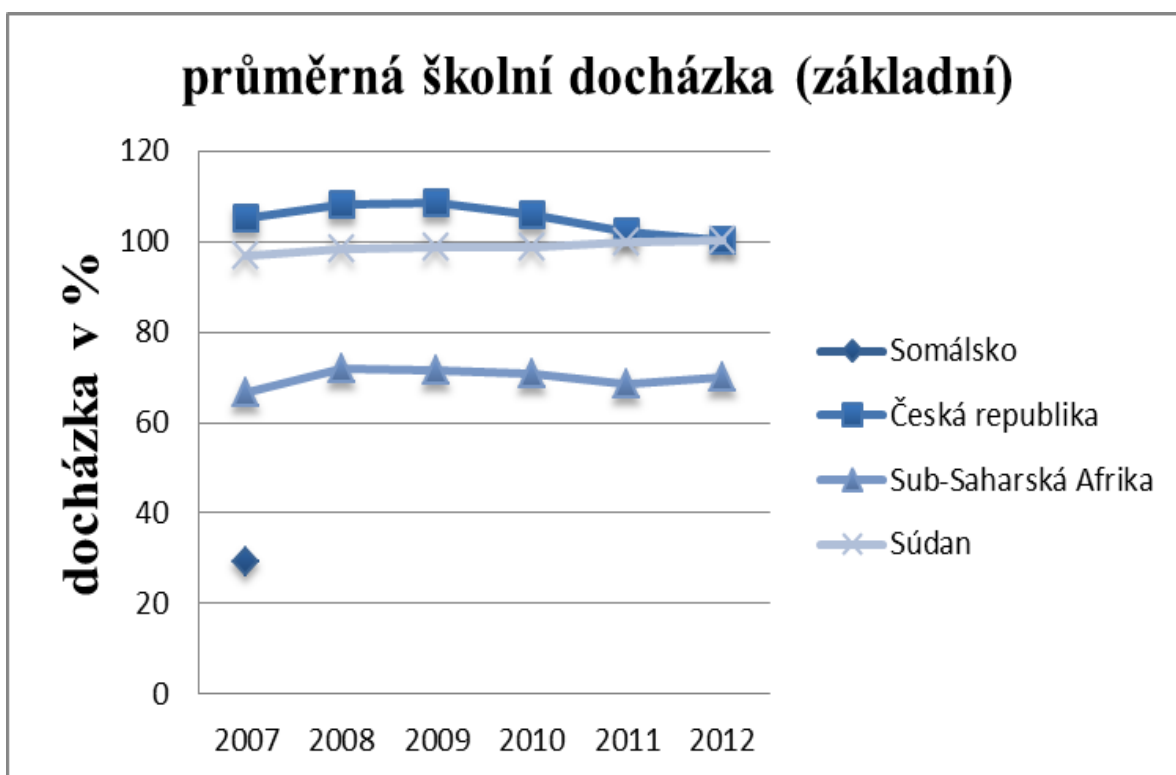
Silné stránky	Váha	Hodnocení	Součin
• Geografická poloha	0,2	4	0,8
• Rybolov	0,1	2	0,2
• Naleziště ropy	0,15	4	0,6
• Lidé chtějící mír	0,05	3	0,15
• Vznik stabilní a uznané vlády v roce 2012	0,25	4	1
• Otevření několika zahraničních ambasad v hlavním městě Mogadišo	0,25	5	1,25
• Slabé stránky			
• Špatná pověst	0,25	-5	- 1,25
• Rozsáhlá korupce	0,25	-4	-1
• Pirátství	0,15	-5	-0,75
• Militantní jednotky Al-Šabáb	0,15	-3	-0,45
• Velké množství klanů	0,05	-3	-0,15
• Nedostatek know-how a finančních zdrojů	0,05	-3	-0,15
• Nedostačující infrastruktura	0,1	-4	-0,4
• Příležitosti			
• Rozvoj země díky těžebnímu průmyslu a rybolovu	0,3	3	0,9
• Opravdová změna k lepšímu díky zájmu lidí uvnitř státu	0,2	2	0,4
• V případě stabilizace státu výhodný lodní dopravní uzel	0,5	4	2
• Hrozby			
• Závislost na zahraničních silách	0,15	-4	-0,6
• Oslabení (neuznání) vlády	0,05	-3	-0,15
• Nerespektování zákonů	0,05	-2	-0,1
• Žádní investoři	0,3	-4	-1,2
• Rozpadnutí Somálska, nebo setrvání ve společenství, přestože každá část území bude spravovat jen svou oblast	0,45	-5	-2,25

Graf č. 1

Zdroj: vlastní tvorba z dat nalezených na www.indexmundi.cz

Graf č. 2

Zdroj: vlastní tvorba z dat nalezených na databance